

Lācim raksturīgās pazīmes lauksaimniecības dzīvniekiem nodarīto postījumu vietā

Aivars Ornicāns

un LVMI "Silava" pētījuma "Lāču monitorings
2020.-2022.gadā" grupa

Pētījumu atbalsta Dabas aizsardzības pārvalde (Nr. 7.7/158/2020)

<https://www.silava.lv/petnieciba/aktive-petijumi/lacu-monitorings-20202022>

Seminārs MS Teams platformā, 23.februāris 2023.gads

Par plēsēju nodarīto postījumu novērtēšanu mājdzīvniekiem 2019.gadā LVAF finansētā projektā jau tika izstrādātas vadlīnijas



MĀJDZĪVNIEMIEM POSTĪJUMUS NODARĪJUŠAS PLĒSĒJU SUGAS IDENTIFICĒŠANA UN NODARĪTĀ POSTĪJUMA NOVĒRTĒŠANA

Vadlīnijas ekspertiem
lielo plēsēju (vilku, lūšu un lāču)
nodarīto bojājumu vērtēšanā

Salaspils, 2019

<https://www.daba.gov.lv/lv/media/1887/download>

Iesakāmie rīcības posmi mājdzīvniekiem postījumus nodarījušās plēsēju sugas identificēšanai un nodarītā postījuma novērtēšanai

1. Cietušās personas iztaujāšana.
2. Postījuma vietas sākotnējā apskate.
3. Nogalināto vai ievainoto dzīvnieku detalizēta apskate.



<https://www.daba.gov.lv/lv/media/1887/download>



Veicot svaiga upura apskati precīzākai plēsēja sugas identifikācijai iesakāms ievākt ģenētiskos (siekalu) paraugus no dzīvnieka apmatojuma ap rētu vietām.



<https://www.daba.gov.lv/lv/media/1887/download>

Pierādījumi par citiem mājdzīvnieku bojāejas iemesliem:

- Uz zemes nav asinspēdas ap dzīvnieka ķermeni. Vai asinis nedaudz ir izdalījušās pa dzīvnieka dobumiem, piemēram caur degunu.
- Nav ārēju bojājumu (plosījumi, kodumi, nagu skrāpējumi). Ir tikai, piemēram, iekšējas hematomas.
- Ķermenis var būt saritinājies ar iespiestām kājām. Tas var norādīt uz to, piemēram, ka dzīvnieks nomira no slimības vai cita iemesla, kas nav saistīti ar plēsonību. Vai, piemēram, piedzimis nedzīvs (plaušas nav izpletušās).

Uzbrukuma pierādījumi:

- Asinis uz zemes ap dzīvnieku, vai upura vilkšanas asins pēdas. Pēdas uz zemes, kas liecina par upura pretošanos vai plēsēja uzbrukumu.
- Plēsumu, kodumu un nagu skrāpējumu pēdas no kurām ir asinis, asinsizplūdumi vai zemādas audu bojājumi. Iekšēji lūzumi ar asinsizplūdušiem to tuvumā (īpaši raksturīgi brūnajam lācim).
- Ķermenis var būt izstiepts nedabiskā stāvoklī.

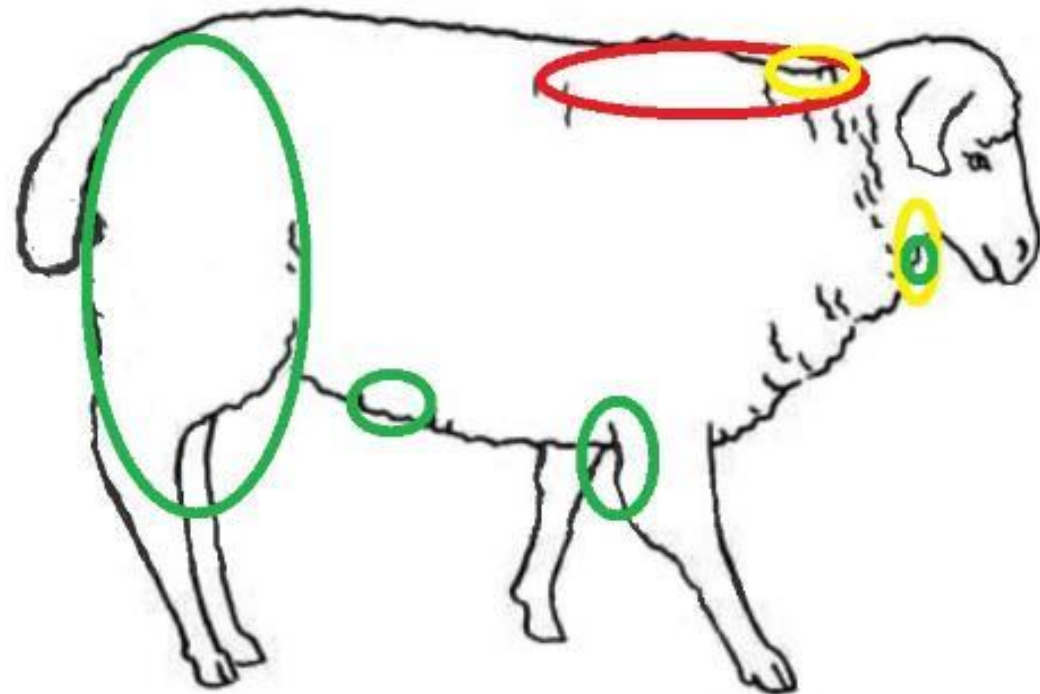
Pieņemot lēmumu par dzīvnieka bojāejas cēloni jāņem vērā vairākas pazīmes. Nedrīkst vadīties tikai pēc vienas pazīmes!

Nogalināto vai ievainoto dzīvnieku detalizēta apskate:

- Uzbrukuma pēdas uz upura;

*Sarkanā krāsā – lācis,
dzeltenā – lūsis (upurim mazākas
brūces uz skausta, lielākas pie
rīkles),
zaļā – vilks.*

*Attēlā redzamais ir vispārīgs attēlojums
un nevajadzētu tikai uz šo pilnībā
paļauties, nosakot ievainojumu vai nāves
iemeslu.*



<https://www.daba.gov.lv/lv/media/1887/download>

Lāča uzbrukumu raksturo:

- Uzbrukumā lāči parasti savu laupījumu ilgstoši un lielā attālumā nevajā. Tomēr kad dzīvnieks ir miris, viņi var upuri pārvilkt prāvā attālumā uz drošāku vietu;



<https://www.daba.gov.lv/lv/media/1887/download>

Lāča uzbrukumu raksturo:



- Lāča ekskrementi parasti atrodas nogalināšanas zonā;

Foto : J.Ozoliņš

Lāča uzbrukumu raksturo:

- Upuris var būt (daļēji) aprakts/apslēpts, kas raksturīgi arī lūšiem, bet ļoti reti novērots vilkiem;



Lūša ar zariem apslēptas stirnas ķermenis

Foto: Peep Männil,
Igaunijas vides aģentūra

Lāča uzbrukumu raksturo:

- Upurus (aitas, teļus) nogalina ar spēcīgiem kodieniem vai pat triecienu mugurā, uz ķermeņa daudzās vietās redzami nagu skrāpējumi vai plēstas brūces;



Lāča nogalināts teļš ar plašiem asins izplūdumiem un ēšanas pazīmēm muguras un kakla rajonā

Foto: Alberta Government (USA) «Rancher's Guide to Predator Attacks on Livestock» 2018

Lāča uzbrukumu raksturo:

- Lāči ir oportūniski mednieki un ēdāji, izmanto jebkuru barības avotu, kad viņiem tāda iespēja rodas. Ir zināms, ka lāči nogalina visu vecuma grupu liellopus, kā arī cūkas un aitas;



Lāča nogalināts jaunāks lācis ar plašiem audu bojājumiem un asins izplūdumiem upura muguras daļā

Foto: Peep Männil,
Igaunijas vides aģentūra

Lāča uzbrukumu raksturo:

- Tiek apēsts liels gaļas daudzums, pirmkārt, notiesājot iekšējos orgānus un mīkstākos audus. Bieži vien no upura ķermeņa paliek neapēsts kuņģis un zarnas, kaut ir zināmi arī pretēji gadījumi, kad viss kuņģa saturs tiek apēsts;
- Lāči barošanas laikā izmanto kājas, lai saturētu laupījumu;



Lāča nogalināta aita ar nagu skrāpējumu pazīmēm uz upura muguras

Foto : Peep Männil,
Igaunijas vides aģentūra

Lāča uzbrukumu raksturo:

- Iekšējie audu bojājumi, lieli, plaši asinsizplūdumi, laužts mugurkauls. Kodumi galvā, īpaši upura purna daļā;



Lāča nokosta govs galvas daļa ar koduma pazīmēm un plašiem asinsizplūdumiem purna daļā

Foto: Alberta Government (USA) «Rancher's Guide to Predator Attacks on Livestock» 2018

Lāča uzbrukumu raksturo:

- Attālums starp ilkņu atstātām brūcēm $\geq 6\text{cm}$. İlkņu caurumi ādā apaļi $\varnothing \geq 1\text{cm}$.



Lāča nokosta govs muguras daļa ar plēsēja ilkņu atstātiem caurumiem

Foto: Alberta Government (USA) «Rancher's Guide to Predator Attacks on Livestock» 2018

Latvijā 2021. gadā ir ticis ziņots par diviem lāču postījumu gadījumiem meža dzīvniekiem:

1. Aļņu teļš (Ramatas un Mazsalacas pagastu robežas tuvumā) 19.10.2021.,
2. Aļņu govs (Žīguru un Liepnas pagastu robežas tuvumā) 28. – 29.07.2021.



Un viens gadījums mājdzīvniekiem - 2.09.2021. govš teļš



Paldies par veltīto uzmanību



<https://www.lamontagneart.com/2017/03/11/black-bear-totem/>